

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marek Zająkała**

Tekst ujednolicony

Warszawa, dnia 10 grudnia 2009 r.

KPZ - 410 - 14 - 01/2009
P/09/095

**Pani
Ewa Kopacz
Minister Zdrowia**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę w Ministerstwie Zdrowia w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych w administracji publicznej w latach 2005 - 2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 26 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Minister niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ministerstwa Zdrowia w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych, pomimo stwierdzonych uchybień.

1. W badanym okresie nie uzyskano wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych przewidzianego w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych². Wskaźnik zatrudnienia w Ministerstwie Zdrowia wykazywał wprawdzie tendencję wzrostową, ale był znacznie niższy od wielkości określonej w art. 21 ust. 2a tej ustawy.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm., zwana w dalszej treści „ustawą o rehabilitacji”.

Wynosił średnio: 0,81 % w 2005 r.; 1,35 % w 2006 r.; 1,59 % w 2007 r.; 1,58 % w 2008 r. oraz 1,89 % w I półroczu 2009 r.³, a na dzień zakończenia kontroli 2,1 %⁴.

Dopiero od marca 2009 r. rozpoczęto zamieszczanie, w ogłoszeniach o wolnych stanowiskach pracy w służbie cywilnej, zapisu zachęcającego osoby niepełnosprawne do udziału w prowadzonym naborze⁵.

Nie podejmowano natomiast innych działań, które mogłyby skutkować zwiększeniem zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Ministerstwie, tj.:

- nie współpracowano z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w celu upowszechniania wiedzy na temat możliwości ubiegania się o pracę w urzędzie,
- nie podejmowano działań w celu pozyskania niepełnosprawnych pracowników, bądź stażystów, za pośrednictwem urzędu pracy,
- nie skierowano pracowników Ministerstwa Zdrowia, prowadzących sprawy z zakresu rekrutacji, na szkolenia, których tematyka dotyczyłaby zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym na szkolenia organizowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- nie skorzystano ze środków programu PFRON „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej” adresowanego do instytucji administracji publicznej oraz innych instrumentów mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.

W związku z nieosiągnięciem ustawowego wskaźnika Ministerstwo dokonało wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w łącznej kwocie 917 tys. zł.

Zaniżenie planowanych wpłat na PFRON skutkowało koniecznością dokonywania znaczących korekt w kolejnych latach - w 2005 r. zwiększono planowane wydatki na ten cel o 163,9 %; w 2006 r. o 30 %; w 2007 r. o 46,9 %, a w 2008 r. o 37,5 %.

2. W deklaracjach DEK-I-a, za okres styczeń 2005 r. - styczeń 2006 r., nie wykazano jednego pracownika (zaliczonego do znacznego stopnia niepełnosprawności), przebywającego na urlopie bezpłatnym. Zgodnie z art. 21 ust. 5 ustawy o rehabilitacji - do liczby pracowników, o której mowa w ust. 1⁶, nie wlicza się osób zatrudnionych, a

³ Wskaźnik zatrudnienia określony w art. 21 ust. 2a ustawy o rehabilitacji: na rok 2005 - 3%, na rok 2006 - 4%, na rok 2007 - 5%, na lata 2008 - 2009 - 6%.

⁴ Ministerstwo Zdrowia zatrudniało wówczas 13 osób niepełnosprawnych.

⁵ Kampania promująca zatrudnianie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej została zainaugurowana w 2007 r.

⁶ Pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy jest

przebywających na urloпах bezpłatnych (których obowiązek udzielenia określają odrębne przepisy), ale tylko wówczas, gdy nie są to osoby niepełnosprawne.

3. Ministerstwo Zdrowia nie posiadało opinii Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu przez pracodawcę stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co było niezgodne z art. 4 ust. 5 pkt 1 ustawy o rehabilitacji. W dokumentacji dotyczącej przeglądu warunków pracy w Ministerstwie Zdrowia w 2009 r. nie było wzmianki o ich zbadaniu w odniesieniu do pracowników niepełnosprawnych. Nie było również żadnych dokumentów z lat 2005 – 2008 potwierdzających wykonywanie kontroli BHP w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia natomiast respektowanie praw osób niepełnosprawnych odnoszących się do czasu pracy, przerw oraz urlopów.

4. W dwóch kontrolowanych budynkach zajmowanych przez Ministerstwo Zdrowia stwierdzono obecność barier architektonicznych utrudniających dostęp osobom niepełnosprawnym. Dotyczyły one m.in. zbyt stromych pochylni, schodów, wąskich drzwi, różnic poziomu podłóg pomiędzy poszczególnymi częściami korytarzy, co nie odpowiada wymogom określonym w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁷. W badaniach ankietowych niektóre osoby niepełnosprawne wskazywały, jako największą niedogodność, brak wind i wysokie schody pomiędzy poszczególnymi kondygnacjami.

Działania Ministerstwa, w zakresie likwidacji barier architektonicznych, były uwarunkowane zabytkowym charakterem budynków, w których umiejscowiona jest siedziba Ministerstwa Zdrowia, co zdaniem NIK ogranicza możliwość ich pełnego dostosowania do przepisów wspomnianego rozporządzenia Ministra Infrastruktury. Niektóre spośród stwierdzonych barier mogą być jednak usunięte. W czasie kontroli NIK wykonano np. brakującą poręcz przy pochylni zewnętrznej do wejścia budynku przy ulicy Długiej 38/40. Parking przy tym budynku nie posiadał natomiast oznakowanego stanowiska postojowego dla pojazdu samochodowego osoby niepełnosprawnej.

obowiązany, z zastrzeżeniem ust. 2-5 i art. 22, dokonywać miesięcznych wpłat na Fundusz, w wysokości kwoty stanowiącej iloczyn 40,65% przeciętnego wynagrodzenia i liczby pracowników odpowiadającej różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6% a rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

⁷ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm. - § 62, § 70.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, działając na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, wnosi o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

- 1) Zintensyfikowanie działań w zakresie zwiększenia poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 2) Dokonanie korekty miesięcznych i rocznych deklaracji wpłat na PFRON oraz stosownych rozliczeń za okres, w którym nie uwzględniano jednej osoby niepełnosprawnej, która przebywała na urlopie bezpłatnym.
- 3) Uzyskanie opinii Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie dostosowania stanowisk pracy osób niepełnosprawnych, zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 4) Dokonanie przeglądu obiektów Ministerstwa w celu zidentyfikowania wszystkich barier architektoniczno - funkcjonalnych utrudniających dostęp i pracę osobom niepełnosprawnym oraz, na podstawie uzyskanych wyników, opracowanie harmonogramu prac możliwych do wykonania w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Minister o przedstawienie, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Pani Minister ma prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.